

УДК 338.48:339.92(477)

JEL Classification: L83, F53, O18, Z32

DOI: [https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.14\(47\).124-131](https://doi.org/10.32515/2663-1636.2025.14(47).124-131)

М.В. Семикіна, проф., д-р екон. наук

М.Й. Рутинський, доц., канд. географ. наук

Центральноукраїнський національний технічний університет, м. Кропивницький, Україна

Теоретико-методологічні засади розвитку потенціалу міжнародного співробітництва України у сфері туризму та гостинності

Стаття присвячена обґрунтуванню теоретико-методологічних засад розвитку потенціалу міжнародного співробітництва України у сфері туризму та гостинності. Потенціал визначено як сукупну спроможність країни, регіонів, дестинацій і підприємств формувати та підтримувати стійкі міжнародні партнерства, що конвертуються у зростання туристичних потоків, інвестицій, якості сервісу та доходів, спираючись на наявні й нарощувані ресурси, інституції, інфраструктуру, компетенції та управлінські практики. Систематизовано й обґрунтовано компонентний склад потенціалу та ключові чинники впливу з урахуванням воєнних і післявоєнних реалій.

Запропоновано методологічний підхід до визначення індикаторів оцінювання розвитку цього потенціалу у туризмі та гостинності. Підхід забезпечує регулярний моніторинг на основі узгодженої системи показників: на національному, регіональному/дестинаційному та підприємницькому рівнях стейкхолдери можуть періодично відстежувати доступність і безпеку, інституційну готовність, якість продукту, цифрову присутність, інвестиції та розвиток персоналу. Обґрунтовано перспективні напрями посилення п'яти взаємопов'язаних ланок партнерської взаємодії: інституційно-правової та безпекової готовності; дестинаційного менеджменту й продуктової спеціалізації; цифрової комерціалізації та управління даними; стандартів якості, підготовки кадрів і безперервного професійного навчання; інвестиційних і партнерських фінансових інструментів. Кожен із напрямів потребує чіткої системи індикаторів, моніторингу результативності та координації між рівнями управління «країна – регіон/дестинація – підприємство».

Реалізація запропонованих підходів сприятиме формуванню збалансованої моделі міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності, здатної забезпечити зростання туристських потоків, залучення інвестицій, розширення партнерств і підвищення якості національного туристичного продукту. Перспективи подальших досліджень пов'язані з розробленням економічних механізмів прискорення зростання потенціалу міжнародного співробітництва України у сфері туризму та гостинності.

потенціал міжнародного співробітництва, туристична галузь, сфера туризму і гостинності, компонентний склад, чинники впливу, індикатори, моніторинг, відновлення, розвиток, перспективні напрями.

Постановка проблеми. В Україні туристична галузь і сфера гостинності мають значний потенціал для співпраці з іноземними партнерами, однак на практиці стикаються з наслідками війни, підвищеними безпековими ризиками, зношеною інфраструктурою, браком інвестицій і дефіцитом кваліфікованих кадрів. Виникає протиріччя: потреба швидко інтегруватися у міжнародні мережі та ринки зростає, тоді як інституційні, фінансові й логістичні обмеження стримують цей процес.

Розв'язання цієї проблеми потребує передусім чітких теоретико-методологічних засад формування потенціалу міжнародного співробітництва, визначення показників та правил його оцінювання на рівні країни, регіонів, дестинацій і підприємств готельно-ресторанного бізнесу та туризму. Науковий пошук можливостей розвитку потенціалу міжнародного партнерства у сфері туризму та гостинності стає актуальним і перспективним, адже міжнародне співробітництво, як засвідчує світовий досвід, може стати важливим важелем відновлення туристичної галузі, готельно-ресторанного бізнесу, залучення інвестицій і нових технологій, зростання експорту послуг, створення нових робочих місць, прискорення євроінтеграції та підвищення міжнародної репутації України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Методологічні аспектам міжнародного туризму та гостинності присвячують свої праці Головня О., Ставська Ю., Демко В. С., Свиноус І., Жиленко К., Редько В., Омельченко Г. та ін. [1; 3; 5; 9]. Аспекти відновлення туризму і гостинності в умовах війни, зміну структури попиту і мотивації подорожей, підвищені вимоги до безпеки аналізують Кізюн А., Гуцал Л., Цуркан І., Корчевська Л., Шевчук С., Вовк С., Цуркан І. [6; 7; 10]. Грищенко С., Захарова Т., Моца А. та ін. зосереджують увагу на перспективах розвитку міжнародного туризму і гостинності на основі цифрового маркетингу, брендингу DESTINACIЙ, присутності на глобальних платформах бронювання, упровадження ESG-підходів [2; 4; 8].

Проте, незважаючи на значні напрацювання і здобутки авторів, дотепер в науковій літературі відсутній узгоджений підхід до визначення потенціалу міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності, бракує уніфікованого набору показників для порівняльного оцінювання його стану на різних рівнях (країна, регіон, DESTINACIЯ, підприємство), адаптованого до сучасних реалій України.

Постановка завдання. Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні теоретико-методологічних засад розвитку потенціалу міжнародного співробітництва України у сфері туризму та гостинності. Для досягнення мети передбачено: уточнити зміст поняття «потенціал міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності» з урахуванням українських реалій, його компонентний склад, впливові чинники, індикатори стану, напрями розвитку.

Виклад основного матеріалу. Широкомасштабна війна, розв'язана російською федерацією проти України, спричинила глибокі втрати для туристичної галузі та готельно-ресторанного бізнесу, зруйнувала інфраструктуру, підірвала безпекові умови подорожей, перервала логістичні зв'язки та скоротила інвестиційну активність, що в сукупності різко звузило можливості для міжнародної взаємодії і зростання.

Воєнні реалії сьогодення ставлять перед країною комплексні завдання: відновити безпечну та доступну інфраструктуру, наростити кадровий потенціал і стандарти сервісу, забезпечити стабільне інституційне та правове середовище для партнерів, переосмислити брендинг і продуктову лінійку DESTINACIЙ, активізувати маркетинг і канали збуту, а також залучати інвестиції та грантові ресурси для модернізації.

Попри усі складнощі сьогодення і наукова спільнота, і практики індустрії гостинності одноставно визнають: відновлення та розвиток потенціалу міжнародного співробітництва є одним із ключових рушіїв швидкого повернення на світові ринки, диверсифікації попиту, підвищення якості сервісу та прискорення інтеграції до європейського економічного і стандартного простору [1; 3; 5; 9].

Саме тому одним із першочергових завдань вважаємо методологічно вивірене осмислення сутності цього потенціалу, вироблення узгодженого понятійного апарату та побудова прикладної рамки його оцінювання, придатної для використання на рівні державної політики, DESTINACIЙНОГО управління та корпоративних рішень.

Аналіз наукових підходів свідчить, що сучасні автори трактують «потенціал міжнародного співробітництва» по-різному:

- як сукупність можливостей виходу на зовнішні ринки і партнерства;
- як характеристику ресурсів та інфраструктури, що можуть бути залучені до міжнародних проєктів;
- як результат взаємодії з міжнародними партнерами, який проявляється у зростанні потоків, інвестицій, стандартизації сервісу і спільних продуктах;
- як інституційну спроможність формувати та підтримувати мережі кооперації;

- як управлінську готовність конвертувати ресурси у вимірювані результати [1; 3; 5; 9].

Відмінності у підходах пояснюються різними дослідницькими цілями (теоретичне узагальнення, політичний аналіз, оцінка інвестиційної привабливості або прикладні задачі менеджменту), фокусом рівня аналізу (країна, регіон, дестинація, підприємство), а також контекстом оцінки (воєнні ризики, обмежена доступність, інституційні трансформації, євроінтеграційні вимоги). Для подолання цих розбіжностей потрібне інтегральне визначення, яке поєднає ресурсний, інституційний і результатний виміри та дозволить узгодити індикатори між рівнями.

Узагальнюючи та розвиваючи наукову думку [1; 3; 5; 9], пропонуємо під «потенціалом міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності» розуміти сукупну спроможність країни, регіонів, дестинацій і підприємств формувати та підтримувати стійкі міжнародні партнерства, що конвертуються у зростання туристичних потоків, інвестицій, якості сервісу та доходів завдяки наявним і нарощуваним ресурсам, інституціям, інфраструктурі, компетенціям і управлінським практикам. Йдеться не лише про потенційні можливості, а й про готовність і здатність узгоджено реалізовувати їх у міжнародних проектах, угодах та мережах взаємодії; такий підхід поєднує ресурсно-інституційний вимір із керованими результатами співпраці – партнерствами, стандартами, спільними продуктами і виходом на цільові ринки.

Специфіка запропонованого підходу до трактування потенціалу міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності полягає в трьох моментах:

- по-перше, – в інтеграції рівнів аналізу (країна – регіон/дестинація – кластер/мережа – підприємство) через узгоджені індикатори і правила їх агрегування, що забезпечує порівнянність у часі та між територіями;

- по-друге, – в орієнтації на реалізованість: поряд із ресурсами йдеться про перевірені механізми втілення (угоди, спільні програми, сертифікації, канали збуту, участь у глобальних платформах і виставках), які безпосередньо пов'язують потенціал із досяжними результатами;

- по-третє, у врахуванні українських реалій воєнного і післявоєнного періоду – безпекових умов, асиметрії доступності, необхідності відновлення критичної інфраструктури та вимог євроінтеграції – як ключових модераторів оцінки й реалізації потенціалу.

Розвиток потенціалу міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності розглядаємо як послідовний процес, у якому країна, регіони, дестинації та підприємства крок за кроком зміцнюють правила співпраці, інфраструктуру, команду і продукт, а далі перетворюють ці передумови на реальні партнерства, поїздки, інвестиції та вищу якість сервісу. В умовах сучасних реалій на розвиток цього потенціалу, його складові найбільше впливають такі чинники, як безпека і логістика, інституційні та правові умови (наскільки зрозумілі й сумісні з ЄС правила), керованість дестинацій і наявність конкурентного продукту, цифровізація продажів і роботи з даними, а також доступ до інвестицій і грантів для модернізації.

Структура потенціалу міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності має містити багато складових, які динамічно змінюються під впливом зазначених чинників (в залежності від їх сили, спрямованості, інтенсивності). Розвиток і взаємодія цих складових потенціалу міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності утворюють систему тісних взаємозв'язків:

- законодавчі та нормативні умови (інституції й регуляції) зменшують невизначеність для партнерів;

- «спроможності» (інфраструктура, кадри, фінанси, цифрові системи) забезпечують можливість приймати й обслуговувати попит;
- «ринкова реалізація» (продукт, маркетинг, мережі, події) перетворює співпрацю на стабільні потоки, виручку та інвестиції.

Розуміння складу потенціалу міжнародного співробітництва і особливо взаємозв'язків його компонентів дозволяє далі перейти від абстрактних міркувань до практичного вимірювання потенціалу, його індикаторів, моніторингу прогресу відновлення галузі. Компонентний склад потенціалу міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності і характеристика його складників наведені у таблиці 1.

Таблиця 1 – Компонентний склад потенціалу міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності

Компоненти	Характеристика компонент потенціалу міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності
Інституційна готовність	Міждержавні та регіональні угоди, програми транскордонної співпраці, членство в мережах, спрощення процедур в'їзду, наявність політик і відповідальних інституцій на всіх рівнях.
Правове та регуляторне середовище	Гармонізація зі стандартами ЄС, прозорі правила для інвесторів і туроператорів, механізми державно-приватного партнерства, захист прав споживачів і бізнесу.
Безпека та ризик-менеджмент	Оцінка й комунікація ризиків для туристів, кризові плани дестинацій і бізнесу, страхові інструменти, стандарти і протоколи безпеки сервісу.
Інфраструктура і доступність	Транспортна зв'язаність (авіа/залізниця/автобус), стан розміщення й харчування, підсва інфраструктура (MICE), цифрові технології, навігація.
Людський капітал і компетенції	Кадровий резерв, мовні та міжкультурні навички, сертифікації, сучасні стандарти сервісу, програми підготовки/перепідготовки.
Якість продукту і дестинаційний менеджмент	Портфель маршрутів і пакетів, нішеві продукти, брендинг, координація через організації управління дестинаціями (DMO), кластерні ініціативи.
Маркетинг і канали збуту	Присутність на OTA та метапошуку, участь у міжнародних виставках і роуд-шоу, B2B-партнерства, аналітика попиту й ринкові дослідження.
Інвестиції та фінансування	Доступ до інвестицій, грантів, кредитування, гарантій і страхування ризиків; залучення капіталу для модернізації та масштабування.
Цифровізація і дані	E-booking, CRM/CDP, керування репутацією, відкриті дані про потоки й місткість, кібербезпека, дашборди для швидких управлінських рішень.
Сталість та інклюзивність	ESG-підходи, енергоефективність, управління відвідуваністю, доступність для маломобільних груп, збереження культурної/природної спадщини.
Міжнародні зв'язки та мережі, подієвий потенціал (MICE)	Двосторонні/багатосторонні проекти, участь у професійних асоціаціях, партнерства з глобальними брендами і туроператорами, академічна мобільність; конгресні центри, виставки/форуми, діловий туризм.

Джерело: розроблено автором на основі узагальнення наукової думки [1-9]

Коментуючи зміст таблиці 1, зауважимо, що такі компоненти, як «інституційна готовність» і «правове та регуляторне середовище» створюють межі правил, що знижує невизначеність для іноземних партнерів і прискорює погодження угод; без цього навіть сильний продукт не доходить до ринку. «Безпека та ризик-менеджмент» формують базову довіру: стандарти безпечного сервісу, зрозуміла комунікація, керування ризиками, кризові протоколи визначають, чи наважиться партнер і турист зайти в дестинацію. «Інфраструктура і доступність» – це пропускна спроможність співпраці: транспортні зв'язки, надійні засоби розміщення і харчування, конгресні майданчики, цифрова конективність, – усе це визначає, чи зможемо прийняти потік туристів, певну подію або інвестора. «Людський капітал і компетенції» перетворюють стандарти на

реальну якість: мовні та міжкультурні навички, сертифікації, сучасні операційні практики, – те, що відчуває партнер і гість у кожній взаємодії. «Якість продукту і дестинаційний менеджмент» забезпечують керовану пропозицію: нішеві маршрути, чіткий брендинг, координація через організації управління дестинаціями та кластерні моделі – саме це дозволяє будувати спільні пакети з іноземними туроператорами, уникати цінової конкуренції і досягати стабільного попиту. «Маркетинг і канали збуту» переносять потенціал у продажі: присутність на глобальних платформах, участь у виставках і роуд-шоу, B2B-партнерства, аналітика попиту – без цього найкраща пропозиція лишається невидимою. Наступні складові потенціалу міжнародного співробітництва – «інвестиції та фінансування» – грають роль своєрідного «палива» для модернізації: доступ до грантів, кредитів, гарантій та страхування ризиків дозволяє оновлювати інфраструктуру і масштабувати сервіс під вимоги міжнародних партнерів. «Цифровізація і дані» пришвидшують управління: онлайн-бронювання, CRM/CDP, керування репутацією, відкриті дані й дашборди забезпечують прозорість і швидкість рішень, зменшуючи витрати координації. «Сталість та інклюзивність» – це компоненти, які підвищують конкурентоспроможність на вимогливих ринках: ESG-практики, енергоефективність, доступність і дбайливе управління відвідуваністю стають умовою участі у багатьох міжнародних програмах і тендерах. «Міжнародні зв'язки й мережі» – це мультиплікатор доступу: членство в асоціаціях, робота з глобальними брендами й туроператорами, академічні та проєктні обміни відкривають канали для партнерств і спільного просування. «Подієвий потенціал (MICE)» доповнює рекреаційний попит діловими потоками, вирівнює сезонність і підвищує завантаження інфраструктури.

Для керування процесом змін потенціалу міжнародного співробітництва важливо здійснювати визначення їх індикаторів та моніторинг (таблиця 2).

Систематизовані у таблиці 2 індикатори дозволяють характеризувати стан розвитку потенціалу міжнародного співробітництва у туризмі та гостинності на різних рівнях аналізу (на рівні країни, регіону/дестинації, закладу гостинності та туризму), що має прикладну цінність для всіх учасників галузі. Вони придатні для регулярного моніторингу та узагальнення в інтегральну оцінку стану розвитку потенціалу міжнародного співробітництва у туризмі та гостинності (низький, середній, високий). Це спрощує звітність і комунікацію з міжнародними партнерами та донорами, допомагає обґрунтовувати потребу у підтримці й демонструвати прогрес.

Зауважимо, що для готельно-ресторанного бізнесу наведена систематизація індикаторів може працювати як інструмент комерціалізації: вона підказує, як підвищити видимість у глобальних каналах, зміцнити репутацію, поглибити партнерства й зробити доходи стабільнішими.

Для органів влади та організацій управління дестинаціями такий підхід може бути практично корисним в процесі визначення пріоритетів інвестування, планування маркетингових дій, оцінювання можливостей відновлення туристичної галузі та сфери гостинності.

Перспективні напрями формування потенціалу міжнародного співробітництва України у сфері туризму та гостинності, на нашу думку, полягають у синхронному посиленні п'яти взаємопов'язаних ланок партнерської взаємодії:

- 1) інституційно-правової та безпекової готовності (удосконалення нормативно-правового середовища, механізмів гарантування безпеки туристів та інвесторів);
- 2) дестинаційного менеджменту й продуктової спеціалізації (розвиток конкурентних туристських продуктів, зокрема у сегментах культурного, екологічного, ділового туризму та MICE);

3) цифрової комерціалізації й управління даними (створення сучасних цифрових платформ, запровадження стандартів якості сервісу, розвиток систем підготовки кадрів і безперервного навчання);

4) залучення інвестиційних і партнерських фінансових інструментів (розвиток механізмів співфінансування, державно-приватного партнерства, залучення міжнародних грантових програм).

Таблиця 2 – Методологічний підхід до визначення індикаторів розвитку потенціалу міжнародного співробітництва у туризмі та гостинності

Рівень розгляду	Індикатори та показники вимірювання (у дужках)	Призначення та інтерпретація змісту індикатора (показника)
країна	1) Кількість та частка охоплення міжнародних/транскордонних угод і програм співпраці (шт., частка регіонів). 2) Індекс міжнародної доступності та безпеки (сполучення, пропускна спроможність, протоколи безпеки). 3) Обсяг інвестицій і грантів у туризм та гостинність (сума, кількість проєктів).	1) Вимірює інституційну готовність до партнерств; зростання показує полегшення входу іноземних стейкхолдерів. 2) Відображає спроможність приймати потоки туристів й події; покращення корелює з відновленням попиту. 3) Свідчить про фінансову підтримку модернізації; зростання означає розширення можливостей.
регіон/ дестинація	1) Наявність/якість стратегії та функціонування організації управління дестинацією, кластерів (індикатор відповідності, кількість ініціатив). 2) Портфель нішевих продуктів і ринкова активність (участь у міжнародних виставках/роуд-шоу, частка продажів через міжнародні B2B/ОТА). 3) Подієвий потенціал (кількість і масштаб міжнародних подій; завантаження інфраструктури під час івентів).	1) Показує координаційну спроможність і керованість розвитку; позитивна динаміка – краща конверсія партнерств. 2) Оцінює конкурентність пропозиції та дієвість каналів збуту; зростання частки міжнародних продажів – вищий ринковий вихід. 3) Відображає здатність вирівнювати сезонність і генерувати ділові потоки; збільшення подій – вищі мультиплікатори для сервісів.
Підприємство	1) Кадрові та сервісні стандарти (частка сертифікованого персоналу; наявність міжнародних/галузевих сертифікацій). 2) Цифрова комерціалізація та репутація (частка бронювань із міжнародних каналів; середній рейтинг на ОТА/метапошуку; час відповіді). 3) Партнерства і спільні продукти (кількість активних міжнародних партнерів/контрактів; частка спільних пакетів у виручці; повторюваність співпраці).	1) Вимірює здатність забезпечити очікувану якість для іноземних клієнтів; зростання - менше претензій, вища довіра. 2) Показує видимість і конверсію на глобальних платформах; покращення рейтингів і SLA – краща монетизація трафіку. 3) Відображає глибину кооперації та життєздатність партнерств; зростання частки спільних продуктів – стійкіші доходи.

Джерело: систематизовано автором на основі узагальнення наукової думки [1-10].

Кожна із ланок має бути забезпечена системою вимірюваних показників і регулярного моніторингу, щоб своєчасно коригувати дії, узгоджувати рішення між рівнями «країна – регіон/дестинація – підприємство» та стабільно конвертувати партнерства у зростання туристичних потоків, інвестицій і якості сервісу.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Потенціал міжнародного співробітництва у сфері туризму та гостинності виступає як багатоаспектна система, де кожна складова виконує власну функцію, але дає результат лише в поєднанні з іншими. Для керування потенціалом міжнародного співробітництва у сфері туризму та

гостинності треба аналізувати його компонентний склад, впливові чинники, розуміти вектори розвитку. Моніторинг динаміки стану такої системи доцільно забезпечувати на засадах використання запропонованого методологічного підходу до визначення індикаторів розвитку потенціалу міжнародного співробітництва.

Перспективні напрями подальшого розвитку міжнародного співробітництва полягають у посиленні п'яти взаємопов'язаних ланок партнерської взаємодії: інституційно-правової та безпекової готовності; дестинаційного менеджменту й продуктової спеціалізації; цифрової комерціалізації та управління даними; розвитку стандартів якості, підготовки кадрів і безперервного навчання; залучення інвестиційних і партнерських фінансових інструментів. Кожен із цих напрямів потребує чіткої системи індикаторів, моніторингу результативності та координації між рівнями управління «країна – регіон/дестинація – підприємство». Запровадження запропонованих підходів на практиці сприятиме формуванню збалансованої моделі міжнародного співробітництва, здатної забезпечити зростання туристичних потоків, залучення інвестицій, розширення партнерств і підвищення якості туристичного продукту.

Перспективи подальших досліджень пов'язуємо з розробкою механізмів розвитку міжнародного співробітництва України у сфері туризму та гостинності.

Список літератури

1. Головня О. М., Ставська Ю. В. Міжнародний туризм: навч. посіб. Вінниця, 2020. 316 с.
2. Грищенко С. І. Туристична індустрія України: аналіз тенденцій та чинників розвитку в координатах повоєнного відновлення. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 52. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-29>
3. Демко В. С., Свиноус І. В. Потенціал міжнародного співробітництва України в гео економічному просторі туристичної галузі. *Збірник наукових праць ТДАТУ імені Дмитра Моторного (економічні науки)*. 2023. № 48. С. 38–50. DOI: <https://doi.org/10.31388/2519-884X-2023-48-38-50>
4. Захарова Т. Напрямки розвитку туристичного бізнесу України. *Економіка та суспільство*. 2023. Вип. 49. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-6>.
5. Жиленко К., Редько В., Самойленко А., Сливенко В., Ставицька А. Міжнародний туризм та гостинність: теорія та практика: монографія. Дніпро, 2023. 206 с. URL: http://lib.dnu.dp.ua/rep/ekon/knygy/nazva/Mizhнарод_turyzm_ta_gostynnist_teoriya_ta_praktyka.pdf (дата звернення: 01.11.2025).
6. Кізюн А. Г., Гуцал Л. А., Цуркан І. М. Аналіз розвитку індустрії туризму в Україні в умовах російсько-української війни. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2023. Вип. 8. С. 79–87. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospsee-8-11>
7. Корчевська Л. Стан, особливості та перспективи туризму у воєнний та поствоєнний періоди. Управління розвитком сфери гостинності: регіональний аспект: матер. міжнар. наук.-практ. конф. (м. Чернівці, 5 травня 2022 р.). Чернівці: Технодрук, 2022. С. 337–341. URL: https://tourlib.net/statti_ukr/korchevska.htm (дата звернення: 01.11.2025).
8. Моца А., Шевчук С., Серета Н. Перспективи післявоєнного відновлення сфери туризму в Україні. *Економіка та суспільство*. 2022. № 41. URL: <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1560> (дата звернення: 01.11.2025).
9. Омельченко Г. Ю., Даниленко В. В. Особливості функціонування міжнародного туризму в кризових умовах. *Індустрія туризму і гостинності в Центральній та Східній Європі*. 2023. Вип. 9. С. 58–63. DOI: <https://doi.org/10.32782/tourismhospsee-9-7>.
10. Шевчук С., Вовк С., Цуркан І. Організація функціонування спеціалізованих туристичних дестинацій в умовах воєнного стану. *Економіка та суспільство*. 2022 (44). DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-116>

References

1. Holovnia, O. M., & Stavskaya, Yu. V. (2020). *International tourism*. Vinnytsia [in Ukrainian]
2. Hryshchenko, S. I. (2023). Ukraine's tourism industry: Trends and drivers in the coordinates of post-war recovery. *Ekonomika ta suspilstvo*, 52. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-52-29>.

3. Demko, V. S., & Svytnous, I. V. (2023). The potential of Ukraine's international cooperation in the geoeconomic space of the tourism industry. *Zbirnyk naukovykh prats TDATU imeni Dmytra Motornogo (ekonomichni nauky)*, 48, 38–50. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.31388/2519-884X-2023-48-38-50>.
4. Zakharova, T. (2023). Directions of development of Ukraine's tourism business. *Ekonomika ta suspilstvo*, 49. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-49-6>.
5. Zhilenko, K., Redko, V., Samoilenko, A., Slivenko, V., & Stavytska, A. (2023). *International tourism and hospitality: Theory and practice*. Dnipro. http://lib.dnu.dp.ua/rep/ekon/knygy/nazva/Mizhnarod_turyzm_ta_gostynnist_teoriya_ta_praktyka.pdf [in Ukrainian]
6. Kiziun, A. H., Hutsal, L. A., & Tsurkan, I. M. (2023). Analysis of tourism industry development in Ukraine under the Russia–Ukraine war. *Industriia turyzmu i hostynnosti v tseentralniy ta skhidniy Yevropi*, 8, 79–87. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.32782/tourismhospee-8-11>.
7. Korchevska, L. (2022). The state, features and prospects of tourism in the war and post-war periods] [in Ukrainian]. *Upravlinnya rozvytkom sfery hostynnosti: rehionalnyi aspekt: materyaly mizhnar. nauk.-prakt. konf.*, (pp.337–341). Chernivtsi: Tekhnodruk. https://tourlib.net/statti_ukr/korchevska.htm [in Ukrainian]
8. Motsa, A., Shevchuk, S., & Sereda, N. (2022). Prospects for post-war recovery of the tourism sector in Ukraine. *Ekonomika ta suspilstvo*, 41. <http://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1560> [in Ukrainian]
9. Omelchenko, H. Yu., & Danylenko, V. V. (2023). Features of international tourism functioning under crisis conditions. *Industriya turyzmu i hostynnosti v tseentralniy ta skhidniy Yevropi*, 9, 58–63. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.32782/tourismhospee-9-7>.
10. Shevchuk, S., Vovk, S., & Tsurkan, I. (2022). Organization of functioning of specialized tourist destinations under martial law. *Ekonomika ta suspilstvo*, 44. [in Ukrainian] <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-44-116>.

Maryna Semykina, Professor, Doctor in Economics (Doctor of Economic Sciences)

Mykhailo Rutynskyi, Associate Professor, PhD in Geography (Candidate of Geographical Sciences)

Central Ukrainian National Technical University, Kropyvnytskyi, Ukraine

Theoretical and Methodological Framework for Developing the Potential of Ukraine's International Cooperation in Tourism and Hospitality

The article substantiates a theoretical and methodological framework for developing Ukraine's international cooperation potential in tourism and hospitality. The potential is defined as the combined capacity of the country, regions, destinations, and enterprises to form and sustain resilient international partnerships that translate into growth of tourist flows, investment, service quality, and revenues, leveraging existing and evolving resources, institutions, infrastructure, competencies, and managerial practices. The paper systematizes and justifies the component structure of Ukraine's international cooperation potential and the key influencing factors, explicitly accounting for wartime and post-war realities.

A methodological approach is proposed to identify indicators for assessing the development of this potential in tourism and hospitality. The approach enables regular monitoring via a coherent system of metrics: at national, regional/destination, and enterprise levels, stakeholders can periodically track accessibility and security, institutional readiness, product quality, digital presence, investment, and workforce development. The study substantiates forward-looking directions to strengthen five interlinked strands of partnership interaction: institutional-legal and security readiness; destination management and product specialization; digital commercialization and data governance; quality standards, workforce training, and continuous professional development; and investment and partnership finance instruments. Each strand requires a clear indicator system, performance monitoring, and coordination across the “country – region/destination – enterprise” tiers.

Implementing these approaches will foster a balanced model of international cooperation in tourism and hospitality, capable of driving increases in tourist flows, investment attraction, partnership expansion, and national product quality. Future research should develop economic mechanisms to accelerate the growth of Ukraine's international cooperation potential in tourism and hospitality.

international cooperation potential, tourism industry, tourism and hospitality sector, component structure, influencing factors, indicators, monitoring, recovery, development, priority directions.

Одержано (Received) 06.11.2025

*Прорецензовано (Reviewed) 26.11.2025
Прийнято до друку (Approved) 23.12.2025*